

רפתות והסביבה

מאת נ. אהרונסון, האגף לאגרו-אקולוגיה, המשרד לאיכות הסביבה

ענף הרפת הוא אחד הענפים המרכזיים בחקלאות ישראל. כיום אין ספק, שענף חקלאי זה מהווה מקור זיהום סביבתי עיקרי במגזר החקלאי. כל פרה מייצרת שפכים ופסולת בכמות השווה לזו שמייצרים עשרות בני אדם. שפכי בתי-החליבה, הפרש המצטבר בבריכות האגירה והזבל הנערם בחצרות - כולם מכילים מלחים ובקטריות, ואלה מגיעים בדרכים שונות אל משאבי המים של המדינה, אל הנחלים, אל הכנרת ואל מי-התהום. ענף זה תרם תרומה שלילית לאיכות מי-התהום, וגרם הגדלה מסוכנת של ריכוזי הניטראטים בבארות המדינה. הדבר מהווה עבירה חמורה על חוק המים - התקנות למניעת זיהום מים.

גם ריח הרפת והזבל אינו מה שהיה פעם, ויש מתלוננים על מטרדי סירחון. המשרד לאיכות הסביבה, באמצעות האגף לאגרו-אקולוגיה, נרתם - יחד עם משרד החקלאות ונציבות המים - לצמצום זיהומים אלה. בהתאם להוראת המנכ"לים הוקמה ועדה בין-משרדית, וזו ניסחה הנחיות סביבתיות מפורטות במטרה למנוע את הזיהומים. המשרד לאיכות הסביבה, משרד החקלאות ומועצת הבקר והחלב פועלים במשותף כדי לאתר תקציבים, שיסייעו לרפתנים לתכנן פתרונות הנדסיים וליישם אותם. הרפתנים יצטרכו לפנות למתכננים המתאימים ולתכנן את הפתרונות. הפתרונות יתבססו על ההנחיות של הוועדה הבין-משרדית לשפכים ולפסולת חקלאית. העקרונות הם:

- א. הרפת וחצרותיה יכוסו, ככל האפשר, בגג.
- ב. ייעשה שימוש מזערי במיתקנים אלקטרומכניים ובמיתקנים אחרים הנוטים לקלקולים.
- ג. יעשה שימוש מרבי אפשרי במיתקנים סטאטיים.
- ד. השפכים והפסולת המוצקה ימוחזרו במידה המרבית האפשרית.
- ה. המתכנן יבחן ביסודיות את ממשק הרפת הנדונה, כדי לייעל אותו מבחינה סביבתית.
- ו. במידה שאפשר לצמצם את השימוש במים - יבוא הדבר לידי ביטוי בתוכנית המוצעת.
- ז. במידה המרבית האפשרית יימנע ערבוב בין סוגי הנזולים השונים (מים שפירים, מי נגר, שפכים) לבין הפרש.

ככלל, צעדי הסיוע והאכיפה יינקטו בהתאם לסדר קדימויות. הרפתות המזהמות ביותר וכאלה שהן בבחינת הסיכון הסביבתי החשוב ביותר - תטופלנה באופן מיידי. האחרות תטופלנה בהתאם לאפשרויות. אזורי אגן ההיקוות של הכנרת וההר יטופלו לפני האזורים האחרים. גם רפתות אחרות תטופלנה.

